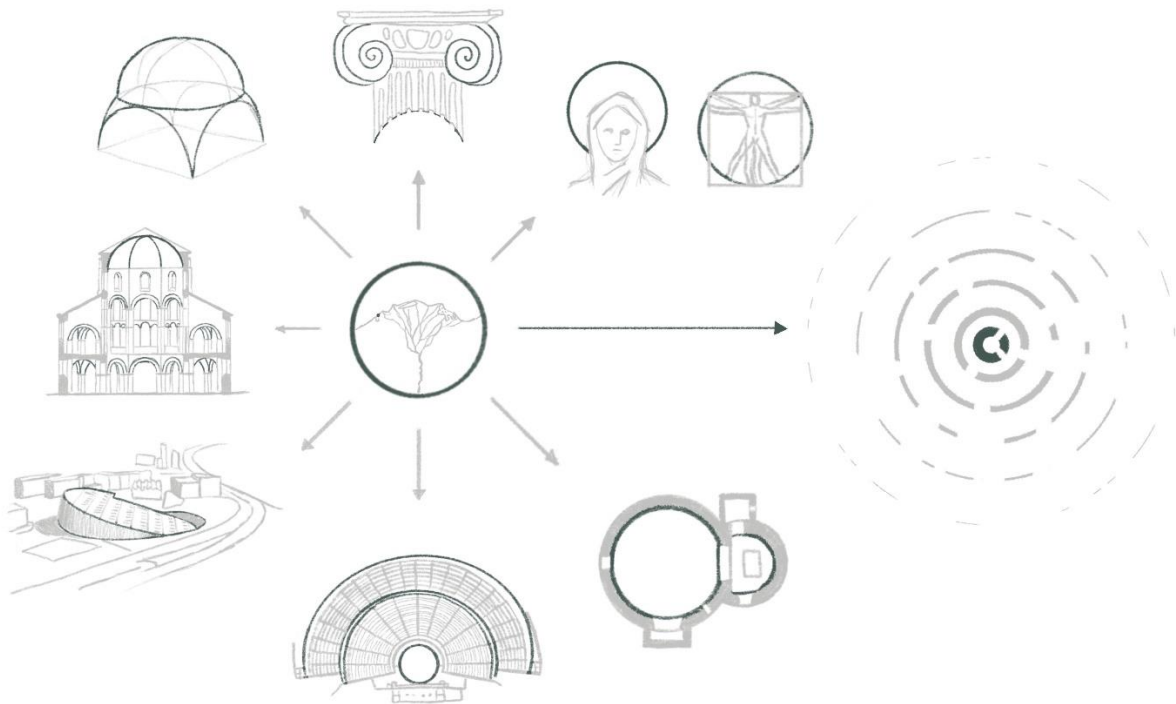


Múzsák csarnoka

Oázis a tenger sivatagában



Tartalomjegyzék

Absztrakt.....	3-4
Műleírás.....	5-12
Tervek.....	13-18

Absztrakt

Alexandria hagyományai a hellenizmus születése óta a kulturális szinkretizmus gyümölcsei és ennek a szellemi talajából nőtt ki a kor építésze is. Nagy Sándort, a város alapítóját, nagy csodálattal töltötték el az idegen kultúrák és hódításaival terjeszteni szándékozta a hellén kultúrát, de emellett a sokféle népek tudását és szokásait szerette volna egybekovácsolni.

Az Alexandriában létrehozott Museiont a Ptholemaidák azzal a szándékkal építették, hogy legyen egy központosított tégely, melyben a kultúrák összeolvadhatnak és legjobb tulajdonságaik megosztásával építhetik egymást. Az Alexandriai Könyvtárat mindenki ismeri, azonban senki sem tudja, hogyan is nézett ki, viszont lehet sejteni, hogy a későbbi görög, majd római könyvtárak erre a mintára támaszkodtak, de az egyiptomi építészetnek is kellett hatnia rá.

A kérdés az, hogy a XXI. században létre lehet-e hozni egy ehhez hasonló ötvözetet, mely kiegészül a keresztény-kopt és az észak-afrikai muszlim építészet legjavával? A tervezésünk célja egy modern Muszeion létrehozása, mely megtartja a múlt értékeit és emlékeit, emellett a mai kor építészeti módszereivel él. Az ilyen létesítményben - a tudás és kultúra olvasztó tégelyében - egyszerre bemutatatható a régmúlt műveltsége, az újkor innovációi és az ezeket átölelő korok tudományai.

The traditions of Alexandria have been the fruits of cultural syncretism since the birth of Hellenism and the architecture of the age has grown out of its spiritual soil. Alexander the Great, the founder of the city, was filled with great admiration for foreign cultures and intended to spread Hellenic culture with his conquests, but he also wanted to forge the knowledge and customs of many different peoples.

The Museion, established in Alexandria, was built by the Ptholemaids with the intention of being a centralized crucible in which cultures can merge and build each other by sharing their best qualities. The Library of Alexandria is known to all, but no one knows what it looked like, but it is conceivable that later Greek and then Roman libraries relied on this pattern, but it also had to be influenced by Egyptian architecture.

The question is whether an alloy like this can be created in the twentieth century, complemented by the best of Christian-Coptic and Muslim architecture in North Africa? The aim of our design is to create a modern Museum that preserves the values and memories of the past, as well as using the architectural methods of today. In such an establishment - in the melting pot of knowledge and culture - the culture of the past, the innovations of the modern age and the sciences of the ages embracing them can be presented at the same time.

Műleírás

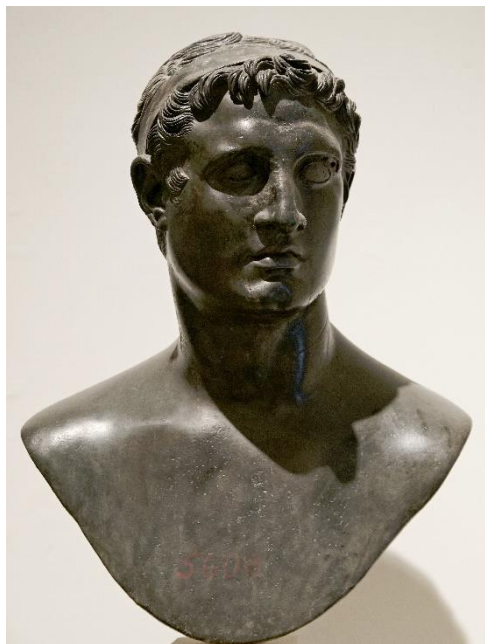
2021-ben, az Exploratív Tanszék által meghirdetett re-Museion projectmunkát választottuk témánknak az idei Tudományos Diákköri Konferenciára. Ez a feladat felkeltette minkettőnk figyelmét, hiszen egy érdekes felvetést fogalmaz meg. A feladat az, hogy a történelem talán leghíresebb és legelső ókori múzeumát idézzük meg. Az első és legszembetűnőbb akadályt az jelenti, hogy nem létezik manapság sem írásos, sem képi lelet, mely irányt tudna mutatni nekünk, hogyan is nézhetett ki az épület. Amit tudunk róla az a cél, amiért megépült.

Az eredeti épület az időszámításunk előtti harmadik században létesült. Lehet mondani, hogy az első személy, akinek az agyában megfogant a könyvtár gondolata, mely az addig ismert világ összes bölcsességét magába foglalja, Nagy Sándor volt. Hódításai során bejárta a világot és



változatos, sokszínű kultúrákkal találkozott. Hozzá hasonló nagy birodalommal rendelkező uralkodó kevés volt. A hatalmas ország kormányzása pedig közel sem volt egyszerű. Fiatal kora ellenére, rájött, hogy csak úgy lehet egy ilyen gépezetet kormányozni, ha a különböző népek összefognak és legjobb tudásuk szerint segítik egymást. Ennek érdekében, több intézkedést is hozott, mi szerint hadvezéreit idegen földekről jött, más kultúrából való menyasszonyokkal házasította össze, hogy egységet teremtsen. Barátai és bajtársai, habár nem mindig értettek vele egyet, gondolkodásmódjukban hasonlítottak rá és közös eszmét vallottak.

Az egyik legközelebbi kapcsolata Ptolemaiosszal volt. Az uralkodó halála után, mikor felbomlott a birodalom részeire, Ő kapta meg Egyiptom kormányzását. Később fáraóként tisztelték alattvalói. Az uralkodása alatt alapították a Museiont, vagyis a múzsák csarnokát, a



mai könyvtárak és múzeumok elődjét. A „szakmai felelős” minden bizonnyal egy Arisztotelész tanítvány, Phalerumi Demetriosz volt, aki az alexandriai udvarban talált menedéket, és honosította meg Észak-Afrikában a görög bölcsélet kultúráját. Valószínűleg a könyvtár, mint intézmény csak fáraó halála után épült fel - fia, II. Ptolemaiosz vette át a munkálatokat és fejezte be az építkezést¹. Az intézmény magában foglalt több ezer tekercset, melyek nagy része görögül íródott, és a Földközi-tenger partvidékén élő népek legjobb vívmányait ugyan úgy bemutatta, mint a Közel-Keleti tudósok legújabb orvosi felfedezéseit. Azonban nem

csak könyvtár funkciót látott el az épület. Egy fontos találkozási hely volt az akkori értelmiség számára. Rengeteg tudós, író, bölcselő fordult meg termeiben és osztotta meg egymással véleményeit. Nem véletlen, hogy erre az idilli összefogásra reflektálva lett meghirdetve ez a projekt.

Az épületről magáról keveset tudunk. Semmi rajz, épületformára utaló leírás nem ismert, csak annyi bizonyos, hogy tartalmazott a tekercsek tárolására hivatott termeket, görög oszlopos folyosókat az arisztotelészi tanítási módszer: a *peripatos* séták helyszínéül, termeket közös étkezésekre, olvasótermet, termeket megbeszélésekre, kerteket, és előadótermet – mindezzel a modern egyetemi campus építészeti programját is megalkotva².



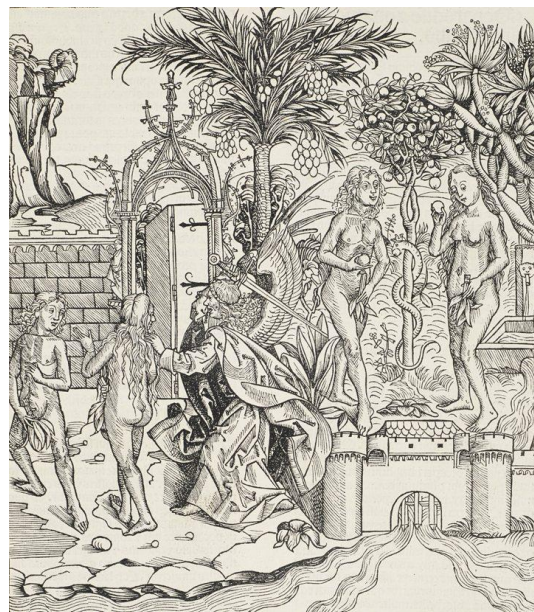
Nem ez az első alkalom, hogy valaki meg szeretne volna idézni a múltat. Az ezredforduló környékén a város úgy döntött, hogy felidézi a dicső múltat és megkísérli pótolni az egyik elpusztult értéket (melyből oly sok található a környéken). Az új Alexandriai Nagy Könyvtár 2002-ben nyitotta meg kapuit az érdeklődők

¹ Phillips, Heather: "The Great Library of Alexandria?". Library Philosophy and Practice. University of Nebraska-Lincoln. 2010. Online:

² Lyons, Martyn: A Living History. Los Angeles, CA: Getty Publications. ISBN 978-1-60606-083-4. (2011) p. 26 Online: https://en.wikipedia.org/wiki/Library_of_Alexandria#cite_note-FOOTNOTE_Lyons201126-30

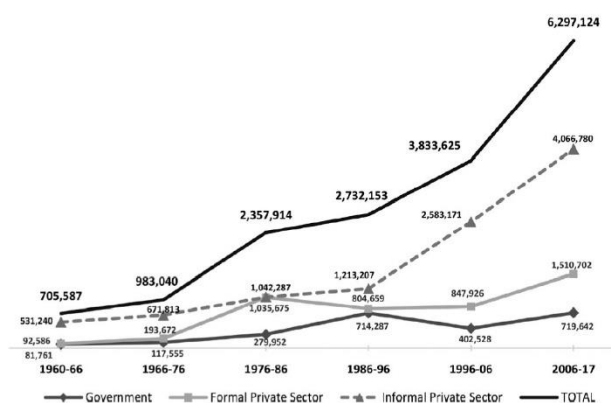
számára. Az intézmény megpróbált minden igényt kielégíteni: milliós nagyságrendben kaptak helyet benne különféle könyvek, tekercsek és írások, emellett rendezvényközpontként is hely áll és még múzeumi funkciókat is ellát. Műtárgynak is érdekes, hiszen félig a földbe süllyesztett csonka-henger alakja érdekes sziluettet kölcsönöz a vízparti városnak. Elhelyezkedése is beszédes. Egy egyetemi kampusz előtt épült fel és összeköttetése is van azzal, egy híd révén, mely megtöri az épület szimmetriáját és feszültséget kelt.

Amikor elolvastuk a feladat kiírást és utánanéztünk az elkészült könyvtárnak, úgy éreztük, hogy nekünk most nem az a feladatunk, hogy egy újabb múzeumot vagy könyvtárat hozzunk létre. Azonban találnunk kellett egy olyan funkciót, melynek van létjogosultsága ebben a környezetben és emellett használni is fogják. Mint egyetemisták elgondolkoztunk azon, hogy ha ott tanulnánk, mire lenne szükségünk, vagy mit használnánk szívesen. Ez után eszünkbe jutott az ottani klíma és az azzal kapcsolatos problémák is. Egyetértettünk abban, hogy egy olyan helyet



keresünk, mely egy békés oázis a város zürzavaros kavalkádjában. Az oázisok meghatározó eleme a növényzet. Úgy véltük mindenki szívesen tölt időt az alexandriai hőségben, egy fa árnyékában. Így jutottunk el a kerthez, mint motívum. Ezeknek a közterek nem csak szépítik a város egészét, de kikapcsolódást is nyújtanak az itt élőknek. Találkozási pont lehet a városlakók számára, ahol tudnak magukba fordulva tanulni, együtt, közösen alkotni, szemináriumokra járni.

Az épület elhelyezése a városi szövetben nem volt egyszerű feladat. Egy kis kutatás után kiderítettük, hogy Egyiptomban valós probléma a városban építkezni. Kimutatások igazolják, hogy az új épületállomány nagy részét még csak



1.1: Share of urban housing production by provider, 1960–2017. (See section on methodology page 25.)

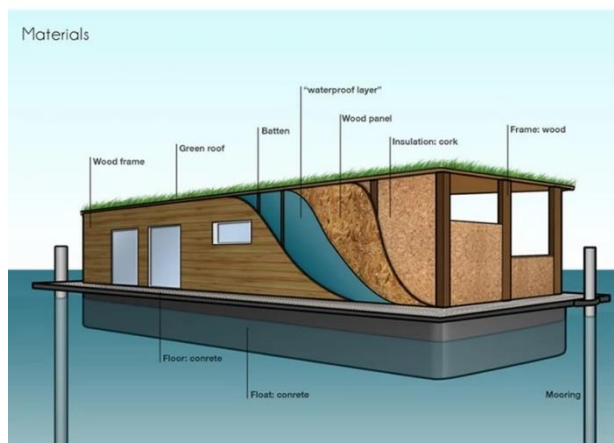
nem is látta építész³. Ezek a földből egyszer csak előbukkanó épülettorzók gyakran éppen csak élhető körülményeket nyújtanak. Emellett a város központjában szeretnénk volna elhelyezni az épületünket, reflektálva a már meglévő könyvtárhoz. A város ezen negyede zsúfolt és szorosan beépített, sok helyet nem találtunk, ahová érdemes lett volna építkezni. Ekkor fogant meg bennünk a gondolat, hogy nem szokványos telket választunk. Ha a földön már nincs hová építkezni, akkor két lehetőség van: egy már meglévő ház vertikális kiegészítése és addíciója vagy a vízre építkezni. Mi a második lehetőség mellett döntöttünk.



Ezt a döntésünket több oldalról is megvizsgáltuk. Az egyiptomi kultúrában a víz az egyik legmeghatározóbb motívum. A Nílus az élet adója és a halálban is szerepet kap. Az élet útja szimbolikusan visszavezethető a víz folyásához. Ebben a linearitásban hittek az ókori egyiptomiak is. Ez az egy tengelyre való sorolás az építészetükben is innen ered. A dromosz megjelenése, mint tengely, mely vezet a túlvilágba erős és egyértelmű leképződése az elkerülhetetlen végnek. A tengely mentén egymás mellett sorakozó helységek közül az utolsó a legérdekesebb, hiszen az a bárkaterem. Ez a motívum is hatott ránk. A bárka az emberiség történetének sok fázisában megjelent, talán a leghíresebb a Bibliai Noé monda. A tárgy, mely egyedül vészeli át a természeti csapásokat és megpróbáltatásokat, magában őrizve a lényegét, az élő dolgokat. Ezt a gesztust nehéz nem észrevenni a mai világban, hiszen nap mint nap szembesülünk a valósággal, hogy a Föld klímája változik. Erre a problémára sok modern megoldást próbáltak kitalálni és ezek közül az egyik a vízre építhető, fél-mobilis házak. Az előbb tárgyalt kert motívum is jól tud viselkedni a víz környezetében. Párhuzamot lehet vonni a sivatag közepén lévő oázisok és a tengerben elhelyezkedő kertek között. Ha ez előbb felsorolt motívumokat összegezzük nem meglepő, hogy arra a következtetésre jutottunk, hogy a vízre építkezni sok szempontból előnyös és megalapozott.

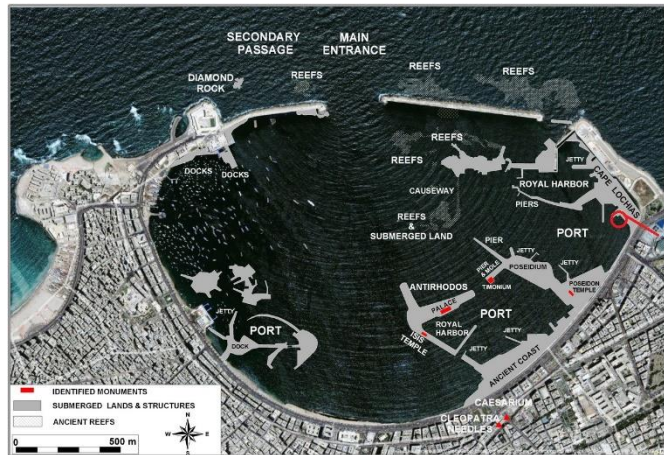
³ Yahia Shawkat: „Egypt's Housing Crisis: The Shaping of Urban Space”. Cairo/New York: The American University in Cairo Press 2020

A pontos helyét az épületnek végül a Nagy Könyvtár jelölte ki nekünk. Az eredeti tervek alapján az egyetemi kampuszt és a könyvtárat összekötő híd elért volna egészen a tengerpartig, azonban ez a terv tisztázatlan okok miatt nem jött létre. Ezt az irányított gesztust szeretnénk tovább folytatni. Ez a meghatározó tengely meghosszabbítása a tenger felé tűnt a legjobb megoldásnak. Azzal a csavarral jött létre, hogy nem csak a partig tart az útvonal, hanem a víz felszínén folytatódik az, míg el nem éri az épületünket. Hogy jobban tudjunk illeszkedni a már meglévő hídhoz ezért ugyan olyan méretű és ugyan olyan távolságra lévő pillérek alkalmaztunk, amelyek tartják a szerkezetet az egyik oldalon befogással. A híd elég magas ahhoz, hogy akár tehergépjárművek is könnyedén áthaladhassanak alatta.



Ezek után hozzá láttunk megkutatni, hogy mik a technikai feltételei annak, hogy létrejöhessen a vízben lebegő épület. Többféle megoldás született az utóbbi évtizedekben. Hollandiában érthető okokból kifolyólag sokat foglalkoztak ezzel a kérdéssel. Az egyik ilyen megoldás az, hogy az épület alapját egy hőszigetelő anyaggal töltik ki, mely úszik a vízben. Erre az alapra építik fel a könnyűszerkezetű házat, azonban ez a technológia, nem nagyobb méretű házakra van tervezve. Egy másik ötlet, hogy levegővel teli tartályokon úsztatják a házat. Ezzel a módszerrel már nagyobb épületek is képesek a víz felszínén maradni. Egy harmadik variáció az, hogy cölöpöket alapoznak le a tenger fenekére és ezeken az oszlopokon tud kapaszkodni az épület aljzata.

Mi ezt a három állítást próbáltuk meg vegyíteni az épületünkhöz. A vegetációnak kell egy vastagabb termőföld réteg, mely alatt helyezkednek el a levegővel teli tartályok. Az aljzat szélén helyezkedik el a nyolc darab oszlop, amelyek le vannak alapozva a tenger fenekéhez és egy dinamikus kapcsolat van a földem és a pillér között, lehetővé téve a tengerszint változása okozta vertikális mozgást. Az oszlopok alapozása is érdekes folyamat, hiszen a kert az egykori Uralkodói Kikötő felett helyezkedik el. A védett öbölben több helyen is feltártak régészeti leleteket, melyek az ókori Alexandria híres középületei lehettek. Azzal, hogy mi is felbolygatnánk a tengerfeneket lehetőség nyílna új romokat találni és ezzel is gyarapítani a régészeti állományt.



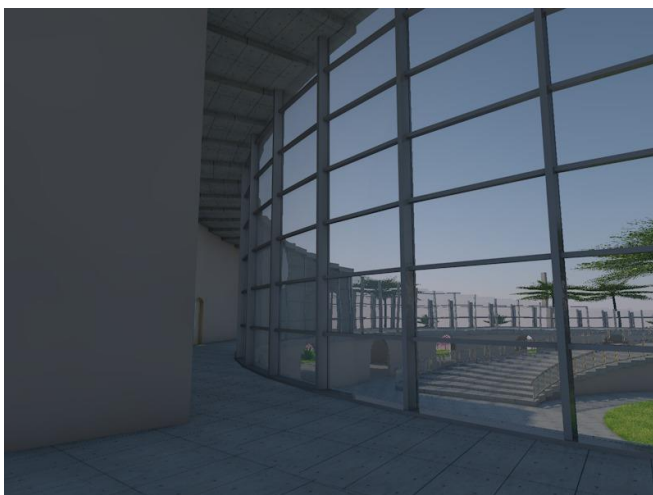
A lebegő kert formai világán sokat gondolkoztunk. A kör, mint motívum meghatározó szerepet játszik a Nagykönyvtár megjelenésében. Az egyiptomi mitológiában is megjelenik ez a szimbólum. Az emberek évezredekken keresztül azonosították a kört a végtelenséggel, a véget nem érő tökéletességgel. Az egyiptomi Ré napisten is az öröklét szimbóluma, mely kortalan, életet és tudást sugároz magából. Célunk az volt, hogy az épület kibírja a globális felmelegedés okozta vízszintemelkedéseket, azzal hogy a víz felszínén lebeg a vízállástól függetlenül, de ezt az időtállóságot a formai kialakításán is visszaadja. Inspirált továbbá a csigaforma. Arkhimédész görög tudós életének jelentős hányadát töltötte Alexandriában és találmányai között megtalálható a csiga, mint emelő szerkezet. Ez egy érdekes vonalvezetést és izgalmas tömegalakítást hordoz magában. Az épületet egy hídon lehet megközelíteni a part felől és szerettük volna, hogy ez a gesztus, az idelátogatók irányítottságát meghatározza. A hídról megérkezve a „szigetre” a lendület tovább visz minket egy lépcsősorhoz, mely a spirál kezdete. Az a lépcső felvisz egy szintet és ezen az emeleten tudjuk megközelíteni az épület belső, zárt tereit. Az egyszerű közlekedési útvonal végig vezet az

embert az egész épületen, majd a kör közepénél ismét egy lépcsősoron lehet leérkezni a földszintre, ahol egy belső dús kert fogadja az idelátogatót. Külön figyelmet fordítottunk arra, hogy ne legyen mintegy vége, vagy eleje az épületnek ezzel is az állandóságot sugallva. Ezzel a tömegalakítással sikerült azt is elérni, hogy egy ellenpontot hoztunk létre a meglévő könyvtárral szemben, mely nem csak a híd másik végén van, de a másik oldalán is ezzel adva egy kis feszültséget a kompozícióba.

Alexandria életében fontos szerepet játszottak a rómaiak is a görögök után, mint ahogy a történelem során számtalanszor volt erre példa. Egyes források szerint, amikor Julius Caesar ostromba vette a várost több helyen is tűz ütött ki, mely közvetlenül okozója volt a Museion első leégésének. Ásatások során több ókori színház és amphitheatrum romjaira bukkantak



régészek a környéken, tehát teljes biztonsággal állíthatjuk, hogy az ókori Egyiptom látképét formáló elemrendszer magába foglalt amphitheatrum motívumokat is. Az egyik ilyen attribútumot használtuk fel, mikor megalkottuk a földszinten lévő, fedett-nyitott folyosót, mely árnyékot ad és szélfogóként működik az itt tanulni vágyók számára. A folyosó mindkét oldalán végig futnak íves nyílások, melyek lehetővé teszik az átközlekedést az épület alatt. Az íveket úgy helyeztük el, hogy a spirál külső oldalán, ahol a nagyobb a terület kétszer annyi nyílásjelenik meg, mint a belső oldalon. Ezzel a gesztussal kikönnyítettük az alsó szerkezetet és ellentétbe hoztuk a tömör felső szinttel, így hozva egy kis ellentmondást a tömegbe.



Az emeleti szintet két függönyfal zárja körül. Szerettük volna, ha a város panorámája tárulna fel a fák takarása mögül. A száraz trópusi éghajlat miatt sok nap éri az épületet a déli oldalról és ezért a lépcsőzetes tetőt egy kicsit túlnyújtottuk és a belső oldalára a függönyfalaknak árnyékolókat helyeztünk el, hogy a bent lévők a nap közepén is zavartalanul,

alkalmas körülmények között tudjanak tevékenykedni. Az elemkészletünkben talán ez az a részlet, mely a modern kor komfortosságát jeleníti meg. Emellett a belső zárt terek légkondicionáltak, hogy a forró napokon is élhető legyen a belső közeg. Itt található több előadóterem, melyek helyszínül szolgálhatnak privát előadások és tárgyalások lebonyolításának. Az erre járókat várja egy büfé is vizesblokkal és egy étkező helységgel. Innen varázslatos panoráma tárul fel a város felé.

A kert kialakítása olyan, hogy egyszerre körbe vegye az épületet és annak középpontjában is megjelenjen, így rétegesen tapadjon ahhoz. Fontosnak tartottuk, hogy megjelenjen a lehetősége annak, hogy az Arisztotelész által kezdeményezett és szeretett



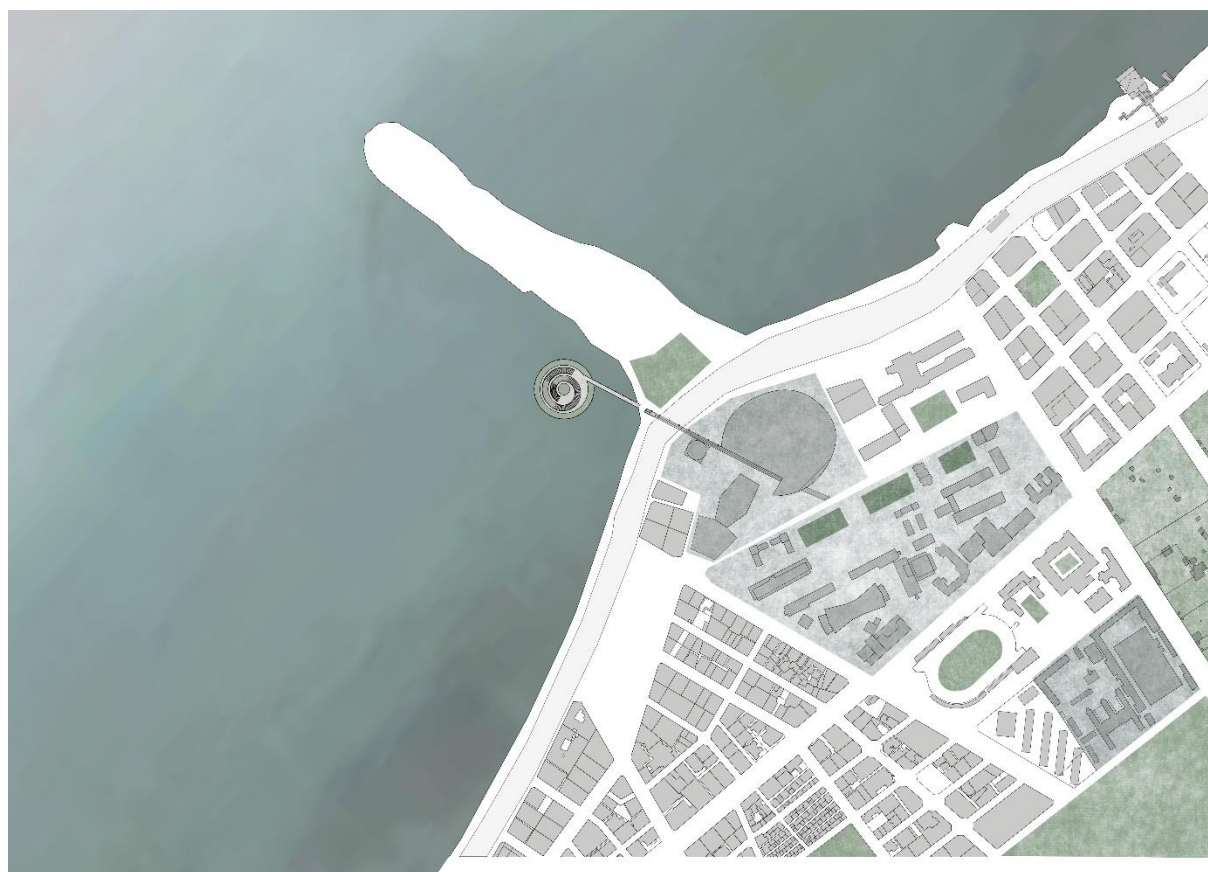
*peripatos*⁴ (peripatikus) séta általi tanítás visszajöjjön a divatba. Nevét az athéni Akropolist körül ölelő gyalogösvényről kapta. E szerint az oktató diákjai körében sétál egy kellemes nyugodt helyen, például egy kertben, és eközben kétoldali, kölcsönös kommunikációval gyarapítja tudásukat. Biztonsági okok miatt a külső kert körül korlátot kell alkalmazni, azonban anyagul üveget használtunk, hogy minél jobban érezhessük a víz közelségét.

Az épületet azért tartjuk különlegesnek, hiszen valami új és egyedit jelenít meg azzal, hogy a víz felszínén lebeg. Ez az irány sok más megoldást szülhet a közeljövőben és új távlatokat nyithat meg Alexandria bővítésében. Ez a tulajdonsága mellett megidézi az eredeti ókori Museion rendeltetését, mind felhasználása, mind formai eszköztára által.

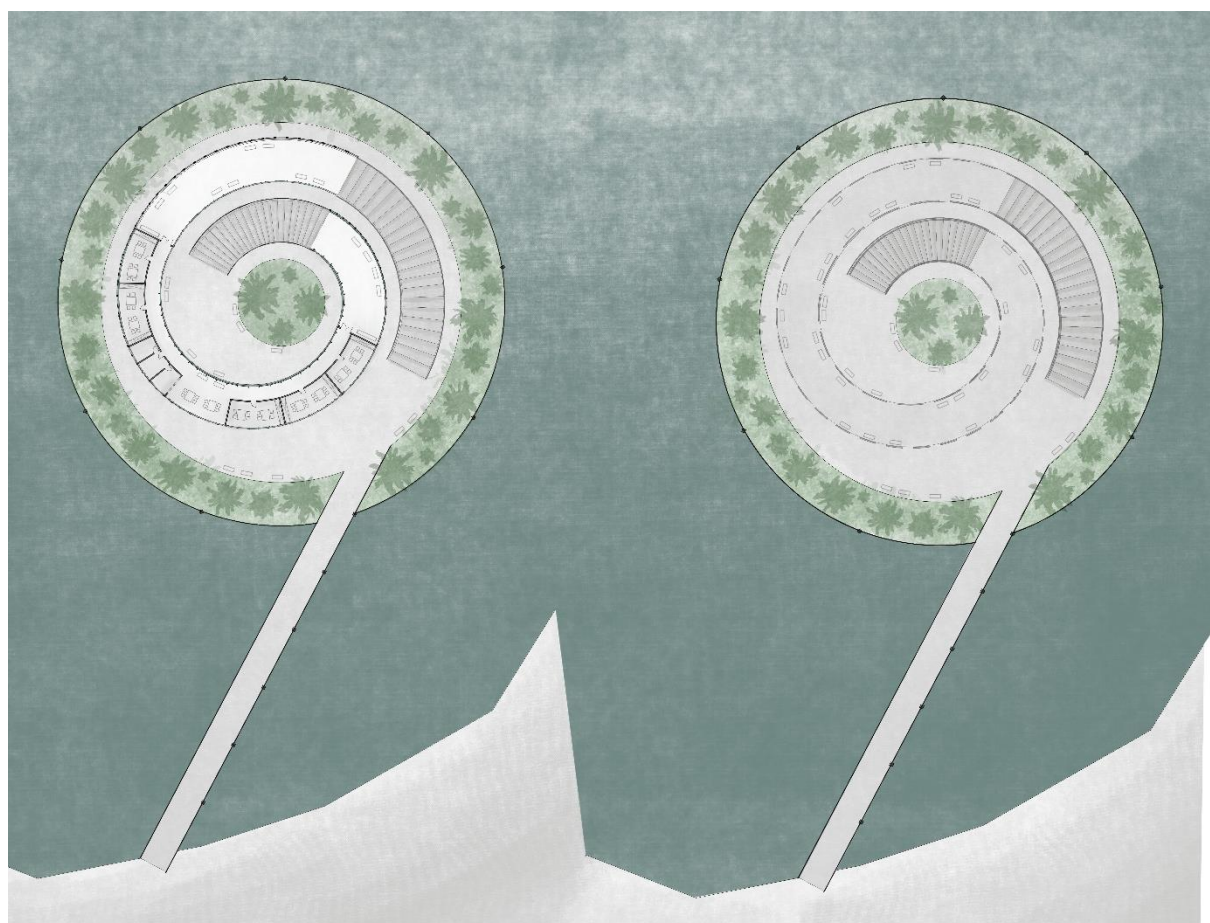
⁴ Sharples, Robert W. (2003), "The Peripatetic school", in Furley, David (ed.), From Aristotle to Augustine: Routledge History of Philosophy, Routledge, ISBN 0-415-30874-7.

Tervek

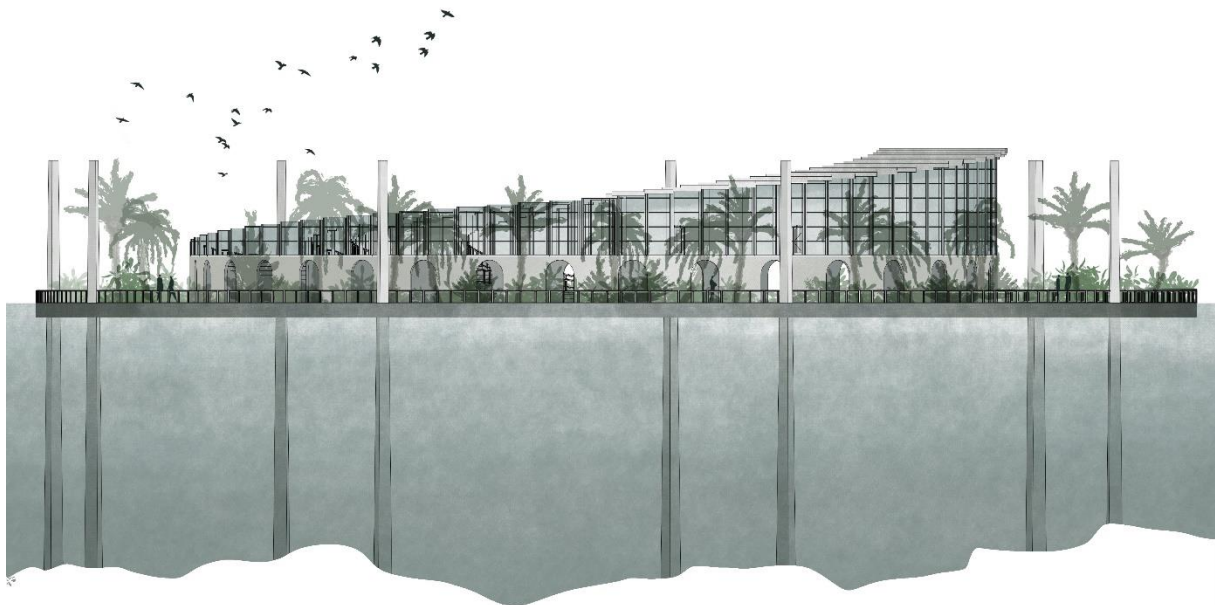
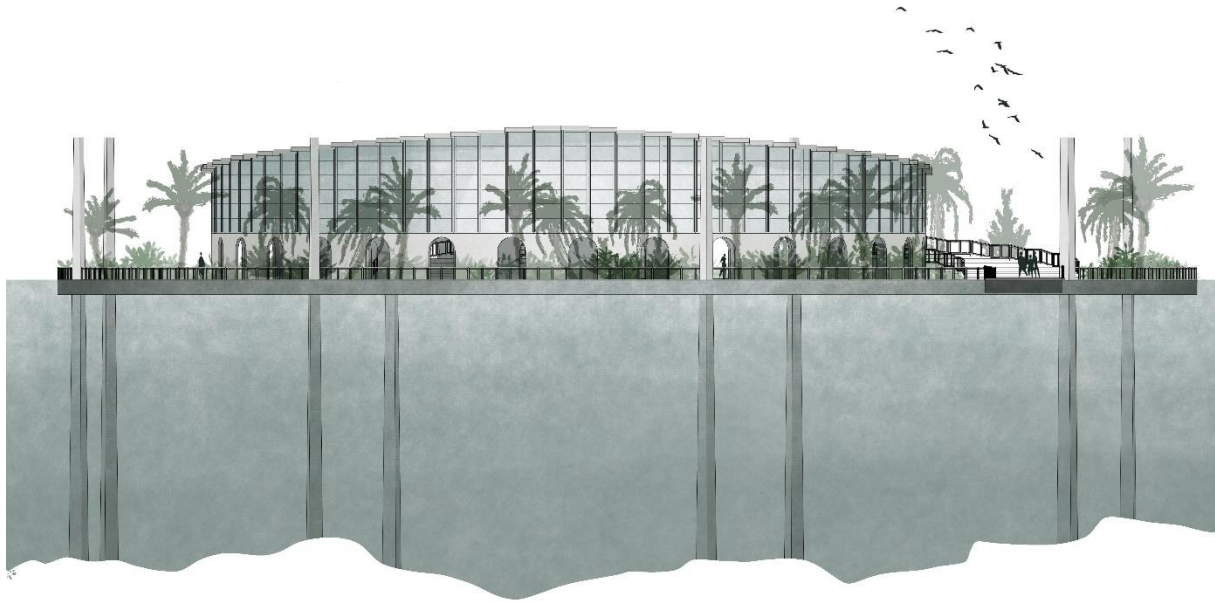
Helyszínrajz



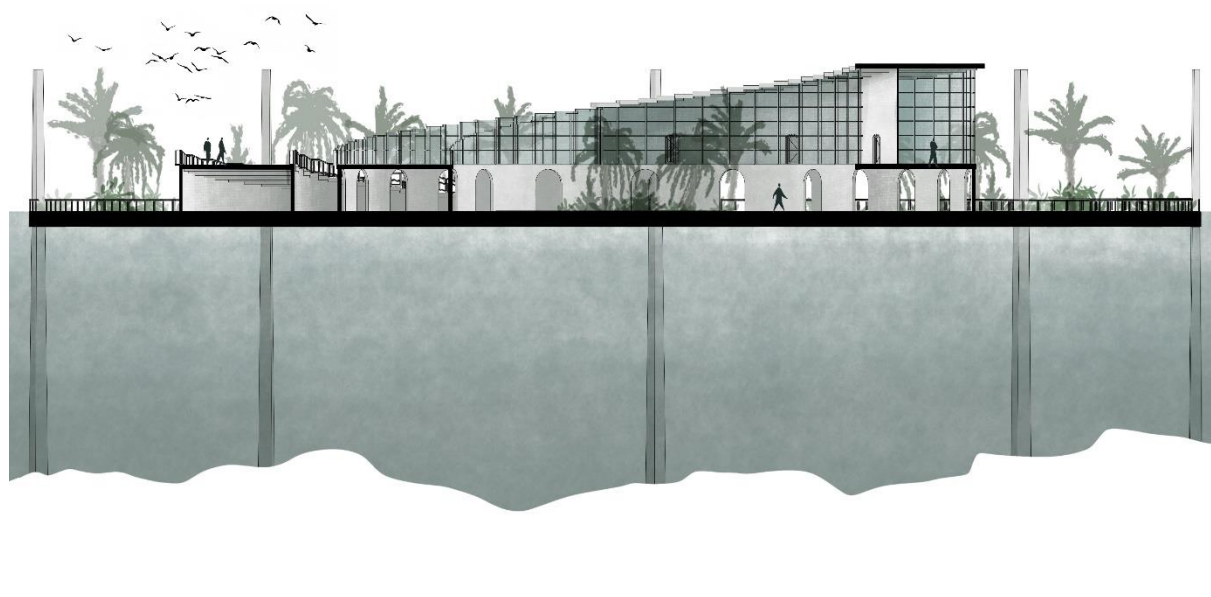
Alaprajzok



Homlokzatok

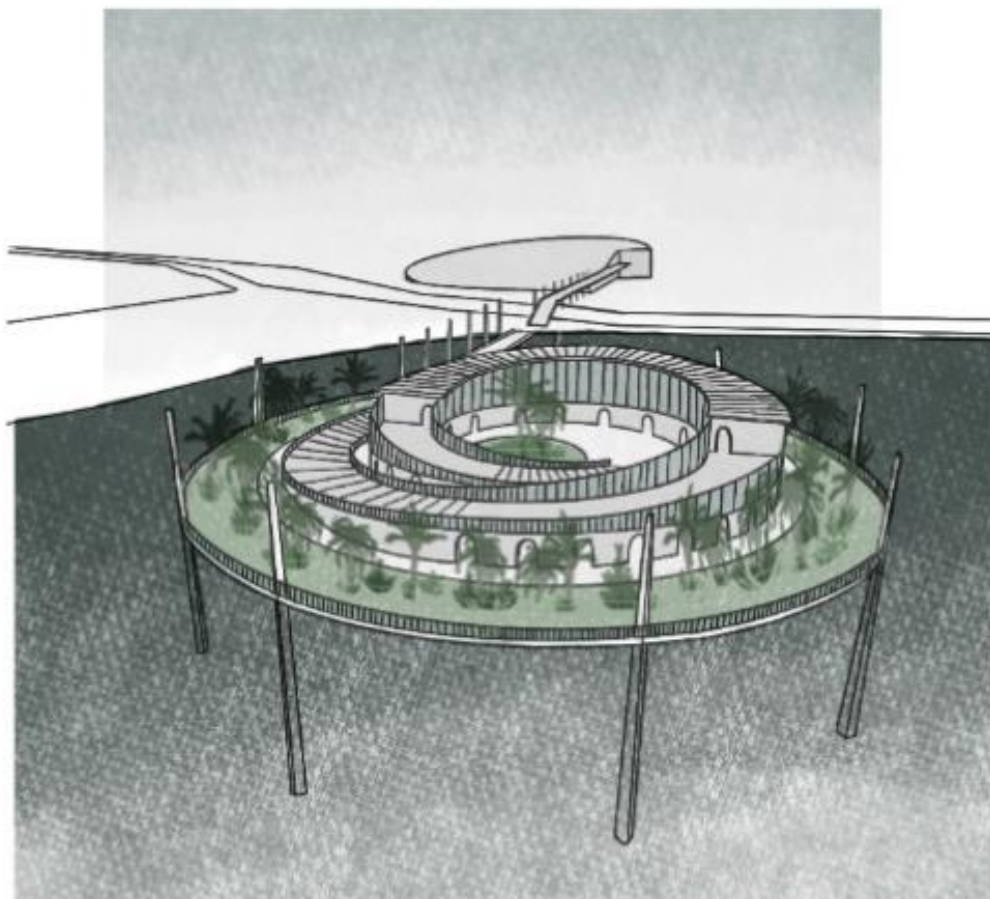


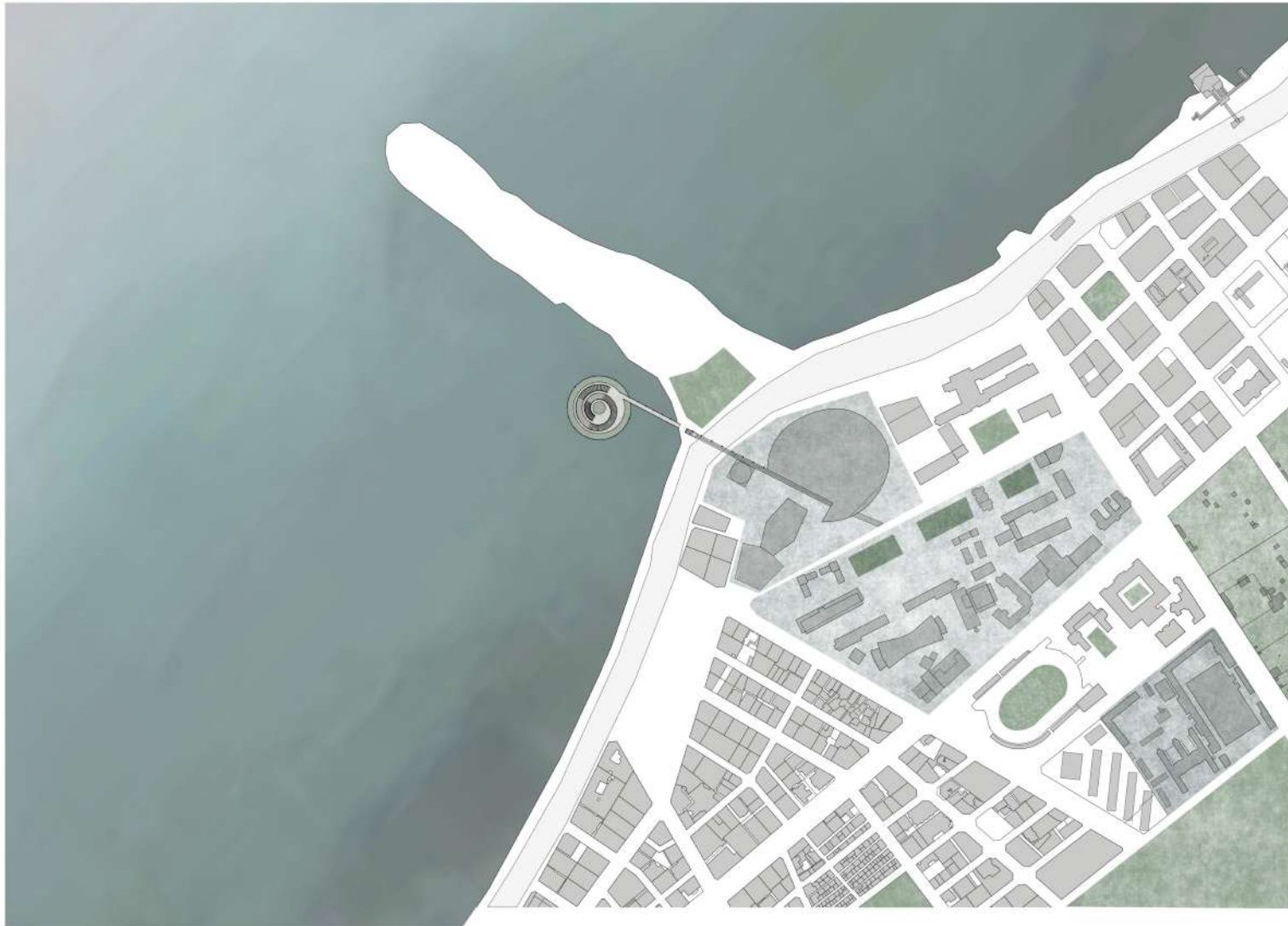
Metszet



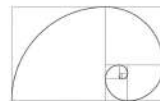
Látványok





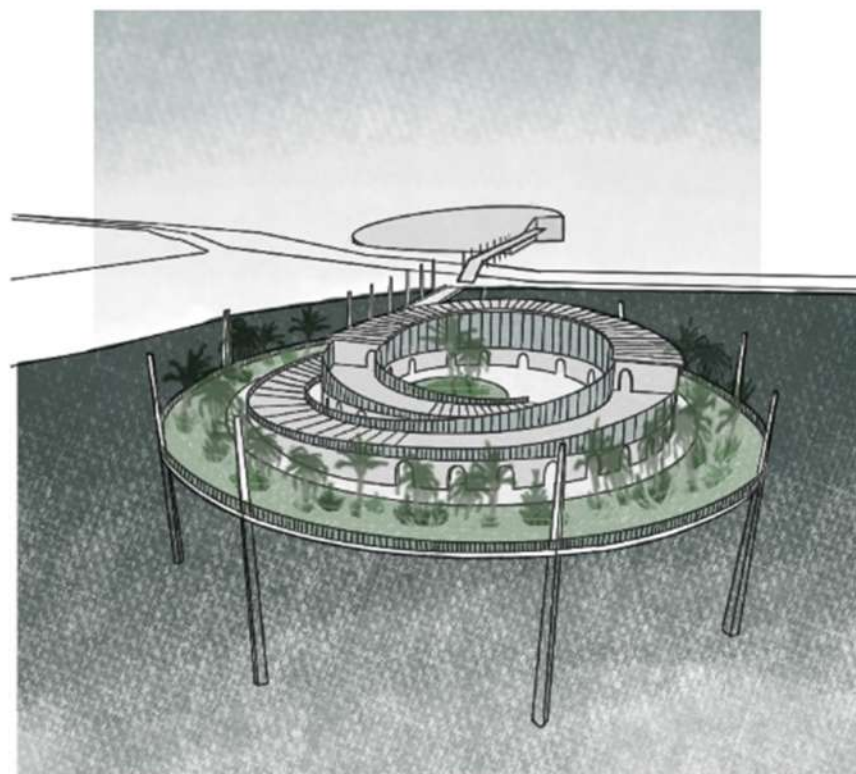


Az eredeti Alexandriai Nagy Könyvtár épületéről keveset tudunk. Semmi rajz, épületformára utaló leírás nem ismert, csak annyi bizonyos, hogy tartalmazott a tekercsek tárolására hivatott termeket, görög oszlopos folyosókat az arisztotelészi tanítási módszer: a peripatos séták helyszínéül, termetek közös étkezésekre, olvasótermet, termetek megbeszélésekre, kerteket, és előadótermetek – mindezzel a modern egyetemi campus építészeti programját is megalkotva.



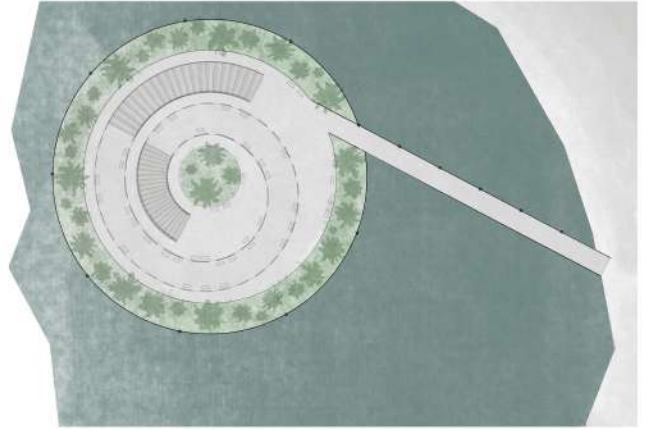
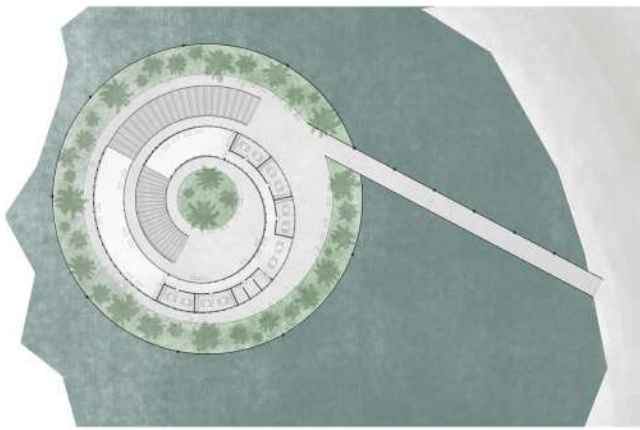
Az új Nagy Könyvtár intézménye megpróbált minden igényt kielégíteni: milliós nagyságrendben kaptak helyet benne különféle könyvek, tekercsek és íráskok, emellett rendezvényközpontként is hely áll és még múzeumi funkciókat is ellát.

Elhelyezkedése is beszédes. Egy egyetemi kampusz előtt épült fel és összeköttetése is van azzal, egy híd révén, mely megtöri az épület szimmetriáját és feszültséget kelt.



Múzsák csarnoka - Oázis a tenger sivatagában

szerzők: Daragó László Ferenc, Zsitvai Kata
konzulensek: Vasáros Zsolt



Növényzetben dús zöld sáv - Oázis
Árnykolást és friss levegőt biztosít



Találkozási tér és hely a városban
Kötetlen beszélgetést és kikapcsolódást biztosít



Kiváló környezet tanulásra és tudás átadására

Múzsák csarnoka - Oázis a tenger sivatagában

szerzők: Daragó László Ferenc, Zsitvai Kata
konzulensek: Vasáros Zsolt